

ut & amoveat imminentem a Deo penam; & nos, dum satisfaciendo patimur pro peccatis nostris, Christo Jesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformatus es. Atque neutrum praefat ea, de qua loquimur, Pönitentia larva. Non tamen enim quis decades quinque recitando dicere ausit cum Tertulliano, Lib. de Pönit. Cap. 11. Deligi in Deum, & periclitum in eternum perire. Itaque nunc pendo & maceror, ut Deum reconciliem mibi quem delinquendo lesi. Non tamen enim unanimi sibilo exploderetur, qui e suggestu prædicaret, adulterum, fornicatorem, mollem, &c. per recitationem Corona unius, Christo ad mortem usque pro nobis amara quoque perpello, conformem effici.

127 Hinc 4. Pönitentia ut efficax sit & genuina, peccatis ex adverso respondere debet. Ita inter alios docent SS. Chrysostomus, & Carolus Borri, Prior Homil. 10. in Matth. Pönitentiam dico, non solum a prioribus malis recevere; verum & quod major est, bona præstare. Facite, inquit fratres, fructus dignos Pönitentia. Et quonodo id faciemus si peccatis adversa faciamus. V. g. aliena rapuisti: incipi donare iam propria. Longo tempore fornicatus es? prescripti tempore ab uxore ablimes, meditare continentiam. Proximum vel verbo, vel factu violasti: refer benedictione verba coniugis & percutentes te, nunc officis, nunc etiam beneficis placare contende. Neque enim vulnerata sufficit ad salutem tantummodo spiculae de corpore evellere, sed etiam remedia adhibeas vulneribus. Delictis ante & temeritate diffusbas: sejuno & aqua potu utcumque compensa..... Vidiisti impudicis alienum decorum oculis: feminam jam omnino non videoas, majore tactu cauzione post vulnera, &c.

Posterior in Instructione Confessoriorum: Faciat Minister, ut imposta Pönitentia peccatis respondeat. Ita pro peccatis luxuria imponatur jejunia, vigilia, peregrinationes, ciliici usus, aliqua bujusmodi macerando corpori propria. Pro avaritia peccato, preter debitas restituções, elemosynas pro cuiusque facultatibus injungantur. Sananda superbie, aliisque peccatis spiritualibus, oratio adhibeat, cum coram Deo vives & vigor acquiratur, quibus his peccatis obstat. Pro negligentiis rerum Christianarum quae ignorant, conciones audiunt, & per aliquod tempus doctrinae Christianae Scholas, aut Ecclesie Catecheses frequent. Indevotis & tepidis juvabit imponere, ut Ecclesie, divinaque Officia oratui sepius adest, multaque usurpent orationes. At vero Blasphemis, & sacrilega lingua in Deum & Santos petulantia maledicis, Pönitentias graves & difficiles injungent, quaque culpe gravitati respondent.

Idem in Instruc. de Sacram. Pönit. Intungit Confessorius Pönitentiam pro cause & persona ratione, ita ut superbis humiliatis opera; carnis evanescatatem sectantibus, jejunia, ablinientiam, ciliici gestationem, aliquaque corporis maceivationem pro peccatis gravitatem indicat. In oratione negligenteribus, ut singulis diebus, manu saltu & vesperi orationi vacent, feria secunda, & alii certis diebus pro defunctis orent: certis item definitisque diebus deinceps visitant statioes, & præcipue devotionis Ecclesias, & Altaria, perfertim in Adventu & Quadragesima. Mundi pompas, chorales, aliqua opera satanae sectantibus, eam Pönitentiam imponet, ut in hebdomada, mane, certis diebus, sancta meditatione sibi proposta, sollemnem illam sponsionem, quam per Compares in Baptismo sancte fecerunt, redintegrent;

525
in fine Deum precidanto. In qua preicatione, firmo stabilius animi proposito, statuant Christo Domino adhaerere, remuniriareque iterum atque iterum sculi pompis, & peribus tenebrarum, & diaboli in primis, cui se adversarios esse profesi sunt.

Subdit Sanctus Pontifex, hac, juxta Ecclesia disciplinam, imponi 128 posse pro ratione peccatorum, 1. ut Penitens vestrum sericum usu, av. ri ornamen, convivorum apparatu, venatione aliquo tempore abstineat. 2. L. Edit. Ut egenitibus hominibus cibum suppeditet, ac ministret, pedes item lavet. 3. 1707. Ut peregrinos, pro facilitati ratione, hospitio excipiat. 4. Ut in publica domo, hospitiali, loco pio per aliquot dies operam navet. 5. Ut visitet qui in carcere sunt, eosdem consoletur, & cum per facultates potest, alat certo præstituo tempore. 6. Ut se per aliquot dies in Monasterium ali- quod, aliumve famosum locum abdat, ubi Penitens vivat. 7. Ut aliquot diebus carne aut etiam vino abstineat. 8. Ut certis diebus, præserit Ferie IV. VL & Sabbatho jejunet. 9. Ut etiam refactum solum pane, & aqua potu utatur. 10. Ut certo aliquo tempore non equiet. 11. Ut si sa- culatori suppedit, certam pensionem, aut frumenti; aut vini quantitatem in elemosynam pauperibus Chribili conficiat. 12. Ut genibus flexi, aut etiam brachii extensis in modum Crucis, certo tempore, & hora prædicta, ante Cruci- em aliante sacram Imaginem in Ecclesia ostet. 13. Ut huius aiquandiu ja- get, cubete. 14. Ut flagela certis præscriptis diebus sibi abhibeat. 15. Ut silicium aliquot dies induat. 16. Ut religiosam aliquam peregrinationem suscipiat, sancliche conficiat. 17. Ut statos Psalmos Pönitentiales, aliasque Pönitentiales peces pie recitet aliquot diesrum spatio. 18. Ut certas Ecclesias, puto stationes, vel precipua devotionis visitet. Hoc dignus Amboſii, rot- que aliorum Sanctorum lucelloc.

Etsi vero gravia multa sunt præter impudicitiam peccata, fatendum 129 tam etiam, neptote adhuc malum, difficultius quam cetera, si forte 5. Tho- misterem, intemperiam excipias, curari. Unde neutrus habitum coerebit Direc- tor, nisi Pönitentia nonnulli severiori; & ex qua intelligat Penitens se; tam difficile ab eo profundi lumen surrectum, quam in illud facile prouerit. Nec solum gravitati criminis, sed & peccatoris dignitati sequandus est Pönitentia labor, secundum id Chrysostomi de Sacerdotio: Osteundre volens Deus, hominum peccata longe majori supplicio expiari, dum a Sacerdotibus, quantum dum a privatis sunt, mandat Levit. 4. ut tantumdem a Sa- cerdotibus, quantum pro universo populo sacrificium offeratur. Quid quid aliud significat, quam Sacerdos vulnera majori medicamento atque auxilio indigere; atque adeo tanto, quanto conjuncta fuit universi populi vulnera indigent. Hinc Presbytero, qui in fornicationem lapsus esset, antiqui Canones Pe- nitentiam decem annorum; Episcopo autem annorum quindecim, utique quia magis ex maiori dignitate crimen admisisset, imposuerunt.

Hinc 5. Sacerdoti cavendum, ne ei qui in aliena potestate est, ut ser- vo, filio familias, uxori, & similibus, eam Pönitentiam injungat, quia vel præjudicium afficerat illius iuri qui Pönitentem in potestate habeat; neve eum quia vel occasio detin spiritualem ruinam; vel Pönitentis, alteriusve peccatum detegi, vel aliquod scandalum subiuris, vel ipse Pönitens nimium deterrei, remissive & tepidis reddi possit. Quamobrem talen imponet, qualiter ab eo præfari posse judicet. Prout aliquando, si ita expedire viderit, illum interroget.

an possit, ane dubitet Penitentiam sibi injunctam peragere; alioquin eam maturabit aut minuet, ut jam supra dictum est. Ita idem S. Carolus ibid. §.

Hinc 6. habendum pre oculis maxime ut Penitentia non tantum penalis sit, quod facile sit, sed & praeципue medicinalis. Est enim Sacerdos, ut plures diximus, & Medicus, qui congruentem morbis medicinam ex officio adhibeat; & Iudex, qui peccatum & peccati penam sequa veluti lance meriti tenetors sic tamen ut iustis compati noverit, quia Penitentia tribunal non est forum ire, sed misericordia. Unde S. Bernardus Serm. 2. de Resurrec. Querat ante omnes Penitentie Minister compassionis effectum, debinc rectitudinem zelum, & inter hec discretionem spiritum non amittere.... Sed quid agimus, quod nonnulli dura cervice & astra fuit fronte, ut quo eis magis compatimur, tanto magis nostra compassionem & patientiam abutantur.... Veritatem oportet ut erga illos etiam prius si bi vindicet compassionis effectus: alioquin conterimus quassatum calumnum, & ligium famigis extinguiamus.

Verum sicut non ille optimus est Medicus, qui de omni morborum genere sagaciter disserit, immo qui omne adversus morbos omnes penes se habet remediorum genus: sed qui remedia uniusque morbo idonea attemperat, & rrgum ut ipsum utor prudenter disponit: uno verbo, qui plures sanat agrotos, quamvis forte nec doctior sit, nec tanta quam alter remediorum copia refertus: Sic nec ille bonus Director nuncupari possit, qui lepram inter & lepram accurios dijudicare novit; qui Penitentis conscientiam penitus excutit; qui in expediendis conscientiis casibus non herret, ubi fidant alii: sed ille demum boni Confessarii titulo insigniti debet, qui cunctos reconciliationis obices salutaribus prescriptis removet, qui teneros infirmi Penitentis gressus sic in via bona firmat, ut auctiam longo usq; semifatam peccandi dedicas, & virtutis iter sequatur demum & amet.

At quemadmodum Medicus morbos nescit, nisi profunda humani corporis anatomico didicerit, quo partium dissensu invertatur admirabilis nucleus machina sanitatis sic negre spiritalis Medicus morbos animi vere cognoscat, nisi profunde cognoverit secretos humani cordis recessus; & varia motuum quibus hic & illuc trahitur principia. Varia dico, quia ex diversis plerunque affectibus eodem extra prodeunt scelerum facies. Inimicitia nimiron, iniquitatis, dannosa officii erga Deum vel proximum neglegit, in his quandoque oriuntur ex dominante superbia, in illis ex liture, in aliis ex avaritia, in pluribus ex iniusto rerum spiritualium fastidio, quod aedem vocant Theologi. Hec qui minime nunc, dum infirmum Penitentem tractare voler, id faciet unum, quod Empirici illi, qui morbum tegunt, sed nesciunt sanant, quia mali radices ut discernere nesciunt, sic nec refecare valent.

Sed unde hanc alieni cordis scientiam deponet Confessarius? ex proprii cordis inspeccio. Hujus si accuratam distinctionem instituit, scit cadaveris, Medicus; detectet quæ sine hujus vel illius virtutis semina, quæ radices: an inordinatus sui amor, an augenda forsan sitis, an nativus erga Deum & divina tempor, &c. Sicque dum se ipsum emendare discet, discet & emendare ceteros, secundum id Proverb.

verb. 18. 17. Julius, prior est accusator sui: venit amicus ejus & investigabit eum.

Jam ergo ut salubriter medicinalem Penitentiam indicat Confessarius, 132 cam nempe, que quasi freno quadam coercet, & vitiulos habitus male vivendo comparato contraria virtutum alicuius tollat; interrogabit, cur Penitentis illud furti, detractionis, odii, &c. peccatum commiserit. Dicet forte alter id a se factum, quia delictus fuit, & laesa ejus fama; & is superius est: Alter, quia sibi illatum erat damnum; & is avaritiae fulguris prefert: Alter, quia obturbata est quies ejus atque voluptas; & is servit mala libidini. Tamecum ergo eadem in his omnibus foras eruperint peccata, non exdem tamen sunt radices malorum; neque haec adeo sildem sunt curanda remedii. Unde præcipit sapiens Confessarius humilitatis exercitium contra inanem gloriam, pietatis contra acediam, liberalitatis contra avaritiam: & quia, iuxta Chrysostomum Lib. 1. de orando Deo, nihil est quod non obineat oratio, etiamque mille peccatis obnoxius sit, sed vehementer, sed assida; prescribet orationes, in quibus Penitentia superbiam suam, terrenis adhesionem, duritatem cordis, confiteatur Domino, eaque ejus, & supplex precetur gratiam qua profunde sanetur. Securius autem & citius succedit morbi curatio, si & piz lectiones prescribantur, & severum in fine diei examen, quod subsequatur castigatio peccati quod forte excederit.

Nec est quod objiciatur, hujus quidem generis Penitentias esse salubres; at plerorumque Penitentiam facultate minime accommodatas; cuius tamen rationem haberit vult Tridentinum. Et vero quis haec ab iis qui tritas laculi vias ambulant, exigere ausit?

Nemo enim est, seu rudis, seu spiritualis, seu in seculo, seu in claustro degens, qui, nisi tantum sit nomine Christianus, verbum hoc in praesi capere non debeat: post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua exiretere. Hoc item: Qui sunt Christi, carnem suam crucifixarunt cum vitiis & concupiscentiis suis. Id demum, Vigilias & orationes, ut non intreris in tentationem. Atque eo unice tendunt medicinales Penitentiae quibus loquimur in praes. Neque ex vel ipsis rudibus adeo graves sunt, ut singulis obiectio. An enim ita arduum est mentem ad Deum identidem erigere; os suum rapitis aperire & attrahere spiritum gratia; conscientiam sub nomine indagare; quod peccatum fuerit lugere; protensis brachis, vel terram desculando, aut per aliquid gravius, si liebit, diluere. Sane haec nedium hominem jam absolutionis gratia reconciliatum excurrent, ei, ut pot. jam amanti, sunt jugum suave. Hinc si quis animo deficiens, & a tentatione gravioriter illictus, orationi tantillum vel pia lectioni vacet, penitentia statim le se erigi sentiat, nescio quid sancti vigoris contrahere, a malo retrahi & confirmari in bono. Non ergo minui debet aut potest satisfactio medicinalis; cum necessaria sit ea etiam, quia nulla major est, necessitate medii; quatenus necessarium est ut peccator vitiulos habitus coercet, & Christo, capitio nostro se conformet. Unde Tridentinum in objecto loco permittit quidem ut pro facultate Penitentiam minuantur Penitentia vindicativa, de quibus paulo post, at non Penitentia medicinalis.

His addiderim ad novæ vita custodiā multum prodeſte tam frequenter confessionis usum, tam & memoriam votorum, quæ in Baptismo emisi-

emissimus. Et vero quid æquum magis, quam ut qui susceptam in Baptismo innocentiam recuperare enicitur, doleat perfidiam, qua fœdus cum Deo sollemniter initum rescidit, illud denuo totis renoveret, spondeaturque se deinceps majori fide servaturum?

Quod ad penalem Pœnitentiam attinet, constat ex dictis pro facultatibus ac ipsa fragilitate Pœnitentium esse minuendam; (cum e contra medicinalis pro majori illorum fragilitate major indici debeat.) Quapropter mitius quoad jejunia, peregrinationes, &c. agendum cum iis qui vel gravi labore incumbunt, ut Agricola; vel, licet polleant viribus, levius sunt & imbecilla voluntatis.

Sed quid tandem juris erga eos, qui hinc quidem vivunt temeriter, dieque ac nocte ad alemandam familiam defendant? Quia, amabo, his penalis satisfactione injungi queat?

De illo sic Parisiensis Magister, quem hic toto sequimur. Vel id genitus homines aci peccati dolore percelluntur, vel tenui ac modico, ut latpe contingit. Si 1. id præcipue servabit Confessarius, quod dictum est n. 124. Præfertim vero monebit, ut in ipso laboris æstu interducent, stantes vel genu flexant: *Hic uerbi, hic feca, modo in eternum parcas.* Si 2. præter mox dicta imperabit Confessarius, ut, quod ditibus Agricola facile est, aliquid subtrahant gule; ut felix diutius commorenent in Templo geometubus; ut aliquando in anima gratiam faciant, quod sèpe in temporali gratiam faciunt, id est, ut de nocte consurgant ad orandum aliquanto tempore, nunc prostrati, nunc brachii in crucis modum extensis: solent enim tenebrae & noctis silentium addere calorem precibus, & hororem criminis injicere. Hac cui dura videbuntur, durior exhibebitur infernus: exhibebuntur & aliorum exempla, quos idem sponte fecisse dicimus. Erit tamen in his molliter & gradatim procedendum.

Quod ad eos spectat, qui corpore valent, nec laboriosus operibus incumbunt, erit his quidem neganda absolutorio, donec sincerum, ut debent, divina justitia satisfaciendi propositum gerant. Ubi autem ad omnia parati deprehendentur, videndum erit quæ sit eorum animi constantia, que fragilitas. Si penam multitudini scelerum parens ferre possint, injungetur. Si veteri sit, ne ea terribilis deficiat animo, sicutque fiat, ut mandatum quod erat ad vitam, fiat ad mortem: imponetur debita minor, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur, qui ejusmodi est. Unde Chrysostom. Hom. 4. in 2. Corinth. *Nos quod dignus si, nego quod sufficientem exhibuerit Pœnitentiam, sed quod insirmus si, ideo dignor illum senia.* Et S. Thomas in 4. diff. 20. q. 1. a. 2. *Quandoque ex industria minorem Pœnitentiam imponeo, plus predestinatio Pœnitentia ... qui forte magnitudine pena posset a Pœnitentia peragenda impedi, proper debilitatem virtutis in eo de novo recuperata: & ideo negligens minus dampnum, ut maius evictet.* Et iterum paullatim confortans in eo divinus amor ad plura Pœnitentia opera peragenda ipsum incitat, propria sponte, quam Sacerdos eidem secundum quantitatem peccatorum injungere potuisse.

Hinc divinam legem lequitur, non autem violat, qui minorem iusta de causa Pœnitentiam indicit; sicut qui votum, licet divino jure obligans, æqua de causa relaxat.

Ex his sequitur, Confessarium in ista satisfactionis materia duos inter scopulos, cum magno sui & Pœnitentium periculo versari; quos ut devicerit,

cavet.

caevendum ipsi, et nec inconsiderato zelo austriore, nec crudeli misericordia molliorem Pœnitentiam imperet. Si ergo Samaritanus, ait S. Bernardus cit. Serm. obseruant quando oleum misericordia, quando vinum fervoris exhibeat. Sed quis putas est fidelis ille dispensator? Is, ut opinor unus, qui afflitionem divinæ sedis Sapientiam sedulo & humiliator invocaverit.

Obij. contra Conclusionem 1. Prudens est Pœnitentia, quæ & ipsius 135 Christi exemplo regitur, & Pœnitentium viribus accommodatur. Atqui hujusmodi sunt leiores Pœnitentiae. 1. Nituntur ipsius Christi exemplo; qui ut factis probaret onus suum esse deve, nec Zachao, nec Peccatrici, aliisive id genus graves Pœnitentias imposuit. 2. Accommodantur ho-dierio Pœnitentium captui, quos si paulo gravius oneres, profus a sacro tribunali removetas; quique omnes ferme in eo sunt datus, qui, iuxta nos ipsos, satisfactiones immuniti erigat.

Repf. neg. min. & dieo 2. Christum, cum Precursum sui ore, non 136 fructus tantum, sed & dignos fructus Pœnitentie postulavit, non qualemcumque, sed gravem Pœnitentiam exegisse. Quod si nullam Peccatrici vel Zachao Pœnitentiam injinxerit; tantum inspiravit utrique, ut hic quadruplum restituerit, illa largos fluctuum imbrebus effuderit, totamque in atra, quam inimicis, soliditatem vitram transegitte exitimetur.

Dico 2. non tam Fidelium desidie, quam plororumque Confessariorum 137 mollitie tribendum esse, quod eo ulque frigescat Pœnitentia. Etsi enim vix hodie quisquam difficulter canonice Pœnitentie metas decurret; non defuisse tamen numero plures, qui pars delitatis suis penas aliquando tandem essent subiuri, si hinc quidem serio admonenterunt, quam graviter deliquerint, quibus se bonis orbaverint; quam immania, nisi serio respiciant, laturi sint supplicia; quanta tulerit Christus pro peccatis nostris: quot lacrymis Petrus, quot laboribus Apostolus gentium redemerint, ille metu extortam Domini negationem; ite quæ ignorans in incredulitate blasphemaverint, &c. Ideo vero in omnibus Confessariis eodem sensu eademque practice principia inventirent. Verum quam alter se res habent! A Confessario uno ad alium transmigrat Penitens, ut empator a mercatore ad mercatorem, donec aliquando demum quempiam nautes sit, qui sibi placenta loquatur, & errores videat. Desinat a nobis haec prima malib labes; nec dubium quin unctione restorcet Pœnitentia. Grave profecto est, seu veterano militi abstinere a vino, seu rufilio media nocte surgere ad coitendum Domino. Atqui utrumque scimus sponte ac lobenter præstari.

Obij. 2. Satisfactione minus spectanda est qua parte solutionem debiti 138 importat, quam prout est vitandi peccati remedium: cum sub priori respectu in futura vita persolvit possit. Atqui satisfactione ut remedium accommodari debet Pœnitentium captui & viribus.

Repf. 1. neg. maj. Etsi enim utilior sit Pœnitent ad coercendum peccatum satisfactione, prout medicinalis, quam ut mere punitiva: constat tamen in ea non parum spectandam esse penitentis rationem: cum passim a Tertulliano, Cypriano aliisque Patribus ut dolentis vindicta; ut compensatio qua redimunt impunitas, ut redempcio peccatorum exhibetur. Et certe Tridentina Synodus quæ satisfactionis naturam probe noverat, *Tournely Theol. Moral. Tom. VI.* L1 utramque.

utramque poenitentia ac medicina rationem in ipsa ex aequo intetur. Habet enim pre oculis Sacerdotes, ait Cap. 8. ut satisfactio quam imponunt, non tantum ad novae vita custodiendam & infirmitatis medicamentum, sed ad preteritorum peccatorum vindictam & castigationem.

Resp. 2. neg. min. in sensu objectionis, qua falso supponit Penitentiam delictis longe minorum, esse verum & efficax contra futuros relapsus medicamen. Contrarium enim quotidiana experientia comportum est.

Etsi vero peccati poena in Purgatorio exolvi potest; at non nisi contra Dei legem eo remitti potest: cum votum ejus quatenus in hac vita, prout per tempus licet per solvendum, sit de necessitate salutis. Unde Augustinus, vel potius Celsarius Serm. 104. in Append. alias 41. de San. T. 5. siis hac habet num. 5. Illi autem qui capitalia crimina committunt, si quam diu vivunt, ea redimere Penitentia medicamentis noluerint, ad illam ignem, dicitur Apofolus 1. Corinth. 13. 15. Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem, venire non poterit; sed magis illam duram & irrevocabilem sententiam audiunt sunt: Dicendite a me maledicti in ignem aeternum.

Objic. 3. Pars sine qua Sacramentum totam suam essentiam, proinde & effectum habere potest, si non omitti profundos, & certe mitor impuni valet. Atqui sine satisfactione, ut qua pars tantum sit integrans, Sacramentum totam habet essentiam, &c.

Resp. 1. neg. maj. Minister enim non solum curare debet ut Sacramentum suum habeat essentiam, sed ut ipse qua sui sunt numeris adimplat. Atqui praincipium Ministeri officium est ut parem moraliter Penitentiam delictis injungat: Cum alioquin ex Tridentino alienorum peccatorum participes efficiatur,

Resp. 2. dist. min. Sacramentum suam habet essentiam sine satisfactione in actu exercito. C. finis satisfactione in voto, N. Sic ut ergo abfice alicuius satisfactionis voto, sic & abfice voto satisfactionis proportionante, vel nullum, vel summopere dubium est Sacramentum.

CONCLUSIO IV. Potest Minister opera aliunde praecepta in satisfactionem injungere; ut & orationem pro aliis se vivis, seu defunctis. Generatim tamen opera alias indebita Penitentibus imponi debent. Atque id a Confessario factum esse presumi debet, nisi aliud vel ex verbis ejus, vel ex circumstantiis intelligatur. Quatuor sunt partes.

Prob. 1. pars: Ut opus alias debitum ex voto vel praecepto in satisfactionem imponi possit, satis est ut & bonum sit, & penale, & non obstante debiti lege satisfactorium esse valeat. Atqui opus aliunde debitum & bonum est & penale, ut patet in jejuno & oratione. Sed &, quod summa est difficultas, idem opus satisfactorium esse potest. 1. enim Martyrium, eo etiam casu quo sub praeceptum cadit, est maxime satisfactorium. 2. Actio aliunde debita potest meritaria esse: ergo & satisfactoria. 3. Vita hujus flagella, seu a Deo specialiter in peccati vindictam immittantur, seu ex alia quacumque causa proveniant, satisfactoria sunt, dum sponte acceptantur, ut docet S. Thomas hic q. 15. art. 2, atqui tamen necessaria sunt. 4. Per actum ex caritate debitum potest debito iustitia satisficer; ut dum quis opifici in extrema necessitate constituto pacem mercedem solvit. Ergo & per unum eundem actum impleri potest & Ecclesie & Confessarii praeceptum. 5. In satisfac-

satisfactione nostra non spectatur iustitiae rigor, sed mixta iustitiae benevolentia: cum satisfactio Penitentis & gratuio semper admittatur; & plus placeat ex bona intentione & Dei offensi dilectione, quam penesquam proportionem. Atqui opus aliunde debitum hanc Dei offensi dilectionem importare potest. Addit Sylvius ead. quæst. 15. art. 1. post S. Thomam quodlib. art. 28. Ea que preter injunctionem exprefsan facit Penitens, accipere maiorem vim expiationis culpe preterita, ex illa generali Sacerdotis injunctione: Quidquid boni feceris, &c. quam si fine tali injunctione affumeretur: quia, inquit, sunt quadammodo satisfactio sacramentalis, ubi vir accuratus non ait opera haec satisfactionem importare simpliciter, sed quodammodo sacramentali.

Prob. 2. pars: Ut imponi possit in Penitentiam oratio pro mortuis, sufficit ut ea penale quidam habeat, quod & imperatorum esse possit pro mortuis, & satisfactoriorum pro Penitente. Atqui res ita est. Ut enim caritas erga defunctos non minuit meritum elemosynæ vel orationis, sic nec minuit vim utriusque satisfactionis. Et vero, ut docet S. Thomas Quodl. 3. q. 13. art. 1. Oper quod quis facit ex intentione Sacerdotis, duplicitur valet Penitentia: uno modo ex natura operis, id est ex opere operantis: alio modo ex vi clavium, id est ex opere operato. Porro in predicto capitulo Penitentia sic valorem actionis sui ex opere operantis defundit applicat, ut sibi maneat valor ejusdem ex opere operato, ut poterit quem pro arbitrio suo alienare non possit. Ita Henricus a S. Ignat. 3618.

Prob. 3. pars: Nempe quod generatim praincipienda sint Penitentibus opera alias indebita. 1. Quia per eum peccatori novum aliquid & difficile injungatur, tum ut peccati sui pondus ex poena sentiat; tum quia durior esse debet ejus condicio, quam innocentis. 2. Quia generatim ea est intentio Ecclesie, ut quique pro delictis suis speciali quodam opere satisfaciat. Atque id subindicit S. Thomas hic qu. 13. art. 1. ad 3. ubi vult hominem aliquid super mandata erogare ut satisfaciat.

Licet tamen, ait Sylvius ead. q. 15. art. 1. aliquando iustis ex causis imponere opus aliunde praeceptum, ut Officii recitationem, jejunium Ecclesie, restitutionem & similia; nimisrum si advertat Sacerdos, Penitentem non habere opportunitatem alteri faciendi; aut si ex has indulgentias futurum sit ut ad amplius quid deinde praestandum stimuletur.

Potest Minister opera aliunde Confessarium a tria via non recedere. Porro haec tria est Confessariorum praxis, ut dum jejunium vel Misericordia auditio præcipiunt, ea præcipere censeantur ad quæ Penitens non tenebatur aliunde. Unde si jejunium voveras haec die quæ abstinentiam præcipit Confessarius, debes id eum monere, ut vel Penitentiam aliam indicat tibi, vel eandem in diem aliud transferar.

Quandoque rarer contingit ut vel ex communii intellectu, vel ex satisfactione implende tempore, vel alii ex circumstantiis judicetur rem aliquo præcepto injungiri a Confessario. Quapropter, ait Parisiensis Professor, si duæ Misa imponantur die festo, communiter intelligitur una p. 121. tantum imponerat præter eam quæ præcepta erat. Si inchoante Quadragesima injungatur jejunium, intelligitur jejunium quadragesimale; quia aliquo nimis differetur satisfactio. Si denum imponatur elemosyna;

532. **satis** dandum extreme indigent, quamvis aliunde ad id caritas obligat, neque enim presumitur Confessarius extraordinariam hanc extremae indigenie circumstanciam exclusisse: ne aliqui minimum gravaretur Poenitentia.
530. Objic. 2. contra 1. part. Nemo potest per idem premium dupliciti debito satisfacere. Atqui Poenitens, cui injungetur opus aliunde praeceptum, dupliciti debito satisfaceret per idem premium.
- 531. Resp.** dist. mai. Nemo potest dupliciti debito justitiae proprie dicta per idem premium satisfacere, C. dupliciti debito ex diversis virtutum titulis, praesertim quando non resiftit benignus creditor. N. Itaque in justitia proprie sumpta, qua dati & accepti equalitatem speciat, non potest per rem unam expungi debitum duplex: unde qui decem ex mutuo, decem & ex locato debet, nonnisi per viginti equalitatem continguere potest. Ait mitius se res habent in iis que Deo vel etiam proximo ex diversis virtutum titulis debentur. Sic duplex caritatis & justitiae debitum expungit, qui centum debens, centum reddit vicino in extrema necessitate posito. Sic infirmus eum ad interitum vergenti injungit ut fidei, spei & caritatis actus eliciat, ut sanctum Iesu nomen inclinet, &c. & Poenitentiam impler, & rem aliunde praeceptum exequitur. Ratio interior est quod Deus, qui Poenitentium attentionem praecipue ponderat, indulget misericorditer ut que sub uno titulo sibi debentur, sub alio idemdebet offerri possit; cum id vel ad misericordia ejus commendationem, vel ad bonum Poenitentis expediri. Quid tam raro fieri debere supra animadvertisse.
- 532. Inf.** Si res ita sit, facile contingit ut ad nihil amplius teneatur peccator, quam iustus: puta ad jejuniu[m] quadragefimale. Atqui id absurdum est.
- 533. Resp.** Tunc duplex fore differunt inter utrumque: 1. enim peccator non solum ad jejuniu[m] substantiam tenebitur, sed & ad modum; quotenus ad jejuniu[m] prout satisfactorium exequi debebit. 2. Peccator multo magiore sibi, quam iustus, vim in obseruando jejuniu[m] inferet: cum iis solum jejuniu[m] aliunde praecepta injungantur, qui habentur eadem vel ex ratio, vel ex majori parte omiserint. Porro non vetat Deus ne difficultas in re nondum experta computetur a Poenitentia. Ministris.
- 534. Objic.** 2. Opus satisfactorium, ut posuale sit, aliquid delectationis vel utilitatis subtrahere debet. Atqui opus aliunde praeceptum nihil subtrahit hujusmodi: cum iam utilitas vel delectatio per antecedens praeceptum subtrahita fuerit.
- Resp.** dist. mai. debet subtrahere aliquid utilitatis absolute, C. debet subtrahere novam & distinctam inducendo penitatem, N. Eo enim ipso quo opus illud penale est, eti ab anteriori precepto hanc penitatem habeat, potest Deo offerri in satisfactionem; sicut & eidem offeruntur quibus nos aliquando percilis flagella. Quin & oblatio hac quandam penitatis rationem habet: qua tamen quia levior, vix unquam sola injuria debet a Confessario, nisi aliud exigant personæ & temporis circumstantias; quod raro admodum occurrit.
- Ceterum, & id, ne quid utilium excedat, monendum credimus, non defant, qui absolute negente posse unquam in satisfactionem injuriam aliunde praeceptam. Quinimummo, ait Simonnet pagina 297. videotur Confessarius graviter peccare, si pro gravibus peccatis imperat tantum operi aliunde:

aliunde praecepta, quantumvis ex se laboriosa sint & satisfactoria: quia non est vera & specialis vindicta peccati, id quod exequi debeas, eti non peccases. Mihi censura haec rigidior esse videtur. Certo vir non mollior Pontraius hic cal. 12. approbat & commendat Poenitentiam in cotitum tantum, ut quis graves quibus qualiter afflictiones Deo offerat. Nititur ille his & Thomæ verbis in q. dicit. 51. qu. 1. art. 1. Quamvis illa flagella non sint omnino in potestate nostra; tamen quantum ad aliquid sunt, cum feliciter eis patienter utimur: & sic homo facit de necessitate virtutem. Unde & meritoria & satisfactoria esse possunt.

CONCLUSIO N. Necesse non est ex natura rei & Christi institutione, ut Sacerdos Poenitentiam ante absolutionem adimpleri cureret. Potest tamen saltem ex parte id exigere plurimis in casibus.

Prima pars quæ est contra Petrum de Olina, Spalatensem Lib. 5. de Rep. Christ. Cap. 7. num. 57. Theophilum Brachet in Lib. cuius titulus, Verax pacificus, Quedellum propos. 87. ubi Modus plenus sapientia, lumine, caritate, est dare animabus tempus .... incipiendi AD MINUS satisfacere iustitia Dei, antequam reconciliatur. Praiverat Ant. Arnaldus in Lib. de freq. communione part. 2. Cap. 8.

Prob. 1. Si satisfactio ex rei natura & institutione Christi semper & 156 quocumque in casu absolutionis efficit præmittenda, graviter ac sacrifilege peccantem quicunque methodum aliam sequuntur, aut lapsi retro temporibus fecuti sunt, utpote qui ipsam Christi constitutionem termerant, impie & invalide absolverentur. Atqui falsum & horrendum consequens. 1. Quia adversarii ipsi Christi exemplo, qui redeunti Prodigio cito solam primam proferri iussit sub nomine Patris familias; neque illum remisit, ut paciendo porcos diutius portaret statum peccati. Senit id Montensis Interpres, unde voculum cito, licet hanc geminato articulo ferat textus grecus, temere expunxit. In idem facit agendi ratio Christi erga bonum latronem, qui statim ut agnovit cuiquam suam his verbis, Et nos quidem iuste, &c. Domine, memento mei, id audire meruit: Hodie mecum eris in Paradiso. His enim exemplis abutit potest mollior disciplina, sed quidni deposito abusu utiliter adhibeantur?

2. Quia ex S. Thoma 2. 2. qu. 10. art. 12. Consuetudo Ecclesie semper 157 est in omnibus canulanda. Quin & telle Augustino Epitol. 54. alias 118. Si quid tota per orbem frequenter Ecclesia .... quin ita faciendum sit, disputare, insolentissime infans est: idque semper verum erit; quia Ecclesia tam hodie quam heri est columna & firmamentum veritatis. Atqui constat eum esse Ecclesia tam Latinæ quam Graecæ morem, ut non temper, ac multo minus quasi ex institutione Christi satisfactionem præmittat absolutioni. Sane contrariam praxim a facultis pene tredecim apud Gracos vigeret adversarii ipsi confiteuntur, & probat Morinus Lib. 6. Cap. 24. ex Gracorum Ritualibus atque Scriptoribus. Idem vero in Ecclesia Latina a facultis sex factitari res est quæ in dubio revocari non possit. Ergo, ne quod insolentissime infans est totam dannamus Ecclesiam, neccissum est ut eos dannemus, qui satisfactionem ex ipsa Sacramenti constitutio- ne, absolutioni necessario præmittandam docent.

3. Quia affectiōne nostrā contrariam, quoties prodiit, constanter pro- 158 trivit Apostolica Sedes, & cum ipsa Doctores Catholicos. Sic 1. Sixtus IV. Tournely Theol. Moral. Tom. VI. L 1 3 post

post Alphonsum Carillo Tolentanum Archipræstalem hanc Petri de Osma thesauri perstrinxit anno 1478. *Poenitentes non sunt absolvendi, nisi prædictus Poenitentia sit injuncta.* Sic & propositiones istas anno 1690. reprobavit Alexander VIII. 16. Ordinem præmittendi satisfactionem absolutionis induxit non politia aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex & prescriptio, natura rei id ipsum quodammodo dictante. 17. Per illam proximæ mox absolvendi, ordo Poenitentia est inversus. 18. Confusculo moderna quoad administrationem sacramenti Poenitentia, etiam si eam plurimorum hominum sustinet autoritas, & multi temporis diuturnitas conformes, nihilominus ab Ecclesiæ non habetur præfus, sed præabus. Sic denum Parisenis facultas propositiones, quibus docuerat Theophilus Brachet, hodiernæ absolucionis sine prævia satisfactione proximam, absolvam esse, scandaloſam, ac institutione Christi & natura sacramentorū contraria, co iudicio confixit: Propositiones ille, qua afferunt executionem Poenitentie seu satisfactionis impositam, nec essario & ex institutione Christi ac invariabiliter natura, ita prærequiri absolutionem, ut aliquo absolvito non sit valida, nisi ejusmodi satisfactio prius completa fuerit, temeraria sunt & heretica, a Sisto IV. contra Petrum de Osma illiusque sequaces predannata Bulla data an. 1478. Aque ad hunc errorem aſtrinendum abutitur *Auctor Concilio Tridentino.*

159. Prob. 2. Ideo hoquie injungenda esset & exequenda ante absolutiōnem satisfactionis, quia proximæ hanc servavat vetus Ecclesiæ. Atqui nec servavat unquam quoad capitula omnia; nec totam semper servavat etiam quoad graviora; nec denum si quoad ultraque servavat, idcirco ex natura rei hodie necessario observanda foret.

160. 1. Quidem numquam servavit quoad capitula omnia. Si enim servaverit, vel ante severam Canonice Poenitentie institutionem, qua proprie sæculo tertio incepit, quarto autem & quinto invaluuit; vel post institutionem ejus. Non ante Canonice Poenitentie institutionem. Nullum enim, si Corinthi insecti factum exceperis, reperi est, seu in Scriptura, seu in Patribus, vestigium dilatae necessariæ post satisfactionem a Sacerdote impositæ & executæ reconciliationis. Ut enim omittam agendi rationem Apostolorum Principis, qui semel tria, semel vero quinque hominum milia statim baptizavit, quorum utique plures non unius felicis Deicidii potissimum concilii erant; Paulus qui sanctorum via multa Corinthiis exprobaret, id unum ab ipsis exigit, ut ante se probent, quam de pane Eucharistico edant: que probatio juxta Trid. Sess. 12. Cap. 7. sic semper intellecta est, ut nullus sibi concilius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, abesse præmissa confessione sacramentali ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Non nego horum multis protrahit debuisse absolutionem: nego dilatam fuisse aut differendam, donec omnes satisficerint: nec enim qui minora curat Apostolus, rem tanti momenti miseri fecister. Neque hanc fuisse proximæ Patrum primi ac secundi facili ullo monumento evinci potest; cum e contra ex Irenæo Lib. 3. Cap. 4. n. 3. deduci possit & Cerdonem pluries post factam exomologem fine mora reconciliatum fuisse; & ex Eusebii Lib. 5. in fine confitat Natalem, qui ab hereticis in Episcopum electus fuerat, a Zephyriño Communioni restitutum fuisse, statim ut Poenitentia arguenda exhibuit.

Sed

Sed neque post institutas Canonice Poenitentie leges, morem hunc servavit Ecclesiæ, ut neminem gravis etiam peccati reum nisi præmissa satisfactione reconciliaret. Patet id vel iis Patribus, qui sanctam hujus temporis erga Poenitentes severitatem frenue magis vindicarunt. Sic S. Paganus maleum varia inter peccata discrimen constituit. Primum, inquit in parens ad Penit. de modo peccantium retrahemus, sedulo requirentes, que sint peccata, quæ criminæ: ne quis existimet propter innumeræ delicta, quorum fraudibus nullus innuens est, me omne hominum genus indiscretæ penitendi lege constringere. Ubi peccata minora criminibus, gravia tamen ut plurimum, sicut ex contextu liquet, communi, ut nunc, Poenitentia diluntur.

Sic S. Gregorius Nyssenus Epit. ad Letojum: Qui, inquit, latenti ab latrone sibi alienum usurpat, dñe per confessionem peccatum suum Sacerdoti declarat, vñni studio in contraria mutato agravitudinem curabit. Ergo tunc sufficer poterat, ut etiamnam, cum restituione confessio fureti.

Sic S. Chrysostomus orat. in S. Philogonium, quam quinque diebus habuit ante Natale Domini: Neque, inquit, quipiam mihi dixerit: reverto habere conscientiam peccatis oppletam, &c. Sufficit enim horum quinque dierum tempus, si sobrium fueris, si vigilaris, &c. Provocasti Deum pecuniarum rapina, per easdem illam reconcilia. Provocasti lingua & maledicentia, & multis contumelia affectis, viceisim lingua placato . . . . Hac non egent multis diebus, amissive, sed solo animi proposito, & uno die perficiuntur. Quia porro solo egent proposito, & non die perficiuntur, præviā, quo pro rapina, maledictione, & multis conviciis gravior esse solet, satisfactionem non requirunt. Mirto alios quorum plurimi in sequenti redibunt. Hic solum cum Morino, folerti hujusmodi antiquitatis scrutatore, dicere licet: secundum hoc peccati genus, id est, peccata mortalia minus gratia, eodem plane modo curabat Ecclesiæ, quo nunc universa fere mortalitatem curare solet. Et infra. Ut compendio dicam, peccatorum hoc genus, quantum diligenter legendi & inquiriendo consequi potui, eodem plane modo ab Ecclesiæ curatur & panitum est, quo ab annis quadragesimis ad hunc usque diem omnia fere mortalia peccata legitimis ex Doctorum Scholasticorum preceptis, & Ecclesiæ approbata praxi curata fuisse.

2. Numquam judicavit Ecclesiæ pro ipsis etiam criminibus ex ipsa rei 163 natura totam satisfactionem reconciliationis præmittendam esse. In eo enim quod ex rei nature & institutione Christi necessarium est, nec dispensari, nec dispensare potest Ecclesiæ. Atqui tamen maleis in casibus dispensavit Ecclesiæ, ut reconciliarentur, qui needum totam satisfactionem impendissent. 1. Nempe cum Poenitentes in vita discrimen veniebas ante expletum Poenitentia tempus: Ita constat ex Concilio Niceno 1. Can. 12. Carthaginensi IV. Can. 76. & aliis de quibus supra. 2. Cum vereri erat, ne proper dilatam absolutionem Poenitentes, cum uxore, cum liberis . . . in heresim vel schismatis, diabolo-invitate raparentur: Ita Cyprianus Epit. 52. 3. Num inflabat Tyrannorum persecutio: Ne, ait idem S. Martyr Epit. 54. quos excitamus & portamus ad prælium, interimes & nudos relinquamus, sed protectione Corporis & sanguinis Christi maniam. 4. Cum spes affulgebatur futurum ut hac quasi præpropera reconciliatione plures ab hereti vel schismate resplicerent. Ita Corne-

LI 4 lius

Ius summus Pontifex Maximum Presbyterum, & Tropymam ab heretis cum aliis pluribus reduces, fine mora suscepit & absolvit. 5. Aliquamdiu falem ut datus a Martyribus libellos. 6. Cum Penitentes ex intenso ac vehementi dolore merebantur in sui gratiam temperaretur. T. i. Penitentie rigor. Statuimus, ajunt Patres Ancyran. Can. 5. ut Episcopi modo converzionis examinato, potestatem habuant vel audiendi clementia, vel plus temporis adjiciendi. Ante omnia autem & precedens vita, & que consecuta est, examinetur, & sic eis indulgentia impetratur. Esto prater extermam hanc Ecclesie totius absolutionem alia opus esse sacramentali: at hac poterat concedi, statim ac prior concessa erat: nec dubium quin, ut instantie perfectione lapsi Corpus ac Sanguine Christi muniebantur, sic Maximus & Tropymus, statim & a Cornelio recepti sunt, potuerunt si-
cuit ante post quodlibet aliud peccatum, facis operari.

163. 3. Demum neque si usquam servasset Ecclesie praxim premittenda satisfactionis absolutionis, haec ideo etiamnam necessario esset observanda. Ut enim disciplina vetus perpetuanam similis disciplinam necessitatem inducat, sufficit ut Ecclesia disciplinam suam immutare possit, & in gravibus multis immutaverit. Constat si quidem ex dictis praesens caput non esse fidei punctum, sed disciplina. Atqui non modo disciplinam suam mutare potest, in ipsa etiam Sacramentorum administratione, falsa Self. 12. tamen illorum substantia; sed & hanc de facto in gravibus multis immu-
tavit. Sic olim & iustis de causis conferbatur Baptismus tria immer-
sione. Sie passim dabatur sacra Communio sub specie duplice. Sic panes consercati varias in partes in uolum tam Sacerdoti quam populo con-
fringebantur. Atqui tamen nomen unus est qui hac sub quoenamque pra-
texta instaurare ausit. Ergo idem dicendum in praesenti negotio. Vide Gallicum nostrum de SS. Mylteriis Tractatum, Cap. 15. num. 5.

164. Prob. 3. Potest Sacramentum subsistere sine parte tantum integrali. At-
qui licet satisfactionis votum essentiale sit Penitentie, ipsa tamen satis-
factione actu exercita, pars est solum eius integrans. Atque hinc Tri-
dentinum Self. C. 14. enumerans varias Penitentiae partes absolutionem &
peccatis premitit satisfactioni. Addo quod ad Penitentiam necessario
prærequiruntur multa, quæ inchoata satisfactionis locum habeant, puta
penale conscientie examen, invocata pluries ad seriam contritionem &
Spiritus gratia, aperta & gemebunda confessio, &c.

165. Ex his colliges non posse Penitentem rite dispositum cogi ad premit-
tendam absolutioni satisfactionem. 1. Quia aliquip a communi Ecclesie
uero recessit, quod, nisi remere a privato quopiam in re gravi tentari
nequit. 2. Quia Penitentis rite dispositus jus haberet ad absolucionem sta-
tim recipiendam; ejusque plurimi interest, ne diutius in peccati statu
remaneat, sed quanquam in amicitiam Dei redintegretur. 3. Quia
satisfactione post absolutionem, prohinc in gratia statu penitentia, & meri-
toria est, & acceptio Deo, & longe efficacior, tum ad abluendas pre-
teriti delicti peccatas, tum ad minendum aduersus futura peccata Peni-
tentem, quam quæ præstatur ab homine nondum justificata.

Secunda pars quam Lugo disp. 14. num. 170. merito vocat commu-
nem Theologorum doctrinam, Prob. Ut Confessarius a Penitente exige-
re aliquando possit & debeat, ut Penitentiam adimpleat ante absolu-

num

tem, sufficit ut & Sacramenti valori providere debeat, & id sepe non posse nisi probatis prævia satisfactione dispositiōnibus Penitentis. At-
qui rem ita esse constat tum experientia: Ego, inquit Rod. Arriaga
hic Disp. 38. num. 39. dicere possum me multis tunc cum aliquibus juuenibus
hoc remedio usum, & feliciter illud mibi successisse; tunc Penitentium in-
digena, qui nusquam peccati sui gravitatem sentient, nisi salubri ab-
solutionis dilatione, & laboriosa satisfactionis operibus ad se ipsos re-
dire compellantur.

Porro tunc præmittenda est reconciliationis satisfactio, 1. eum quis nulla, vel legitime suspecta exhibet doloris indicia. 2. Cum lethale odium
servar corde & inimico suo reconciliari abutit; 3. Cum illatam gra-
vem proximo injuriam reparare detrectat; 4. Cum vel proximan occa-
sionem, vel habitum peccandi deferre neglit; 5. Cum quia facile &
cito relapsus sit; merito vereri est, ne pati incuria revertatur ad vomi-
tum; 6. Cum injunctam sibi satisfactionem neglexit ex inertia, quara
abjecisti non videtur. In his enim & aliis ejusmodi casibus merito di-
ci possit cum S. Gregorio: Confessio verba quid sunt aliud nisi folia? vera porro Penitentia non ex foliis, sed ex fructibus pensari debet.
Sed de his plenius ubi de absolutione.

Objic. 7. cum Hexaplista: Hoc dicit Dominus Deus, Ezech. 13. v. 18. 167
& 19. Ya qui confundit pulvilli sub omni cubito manus... ad capiendas ani-
mas: & cum capient animas populi mei, vivificabunt animas eorum; id est,
quos occiderant, asservante plenos esse succi & vita. Atqui sceleris hu-
ijs reos se faciunt, qui absolvunt præpropera, quos nondum digna sa-
tisfactione probabantur.

Resp. neg. min. quatenus fallo, (& contra præximam quam Quenelliani 168
Sacerdotes, alli erga alios frequentant) afferit præpropera absolvit eos
omnes qui neundem satisfactionem ex toto vel parte adimplerant: cum
ex isti sint multi, qui, statim ut quidpiam paulle gravius sibi excederit,
illud Petri exemplo tam serio defleant & excrecentur, ut majora ante satis-
factionis sacramentalis initium exhibant vera contritionis specimenia,
quam alijs plures peracta etiam satisfactione. Longe alter erat situs Pseu-
doprophetarum, quos per Ezechielem redarguit Deus: hi enim mendacio-
bus vaticiniis & jultos agebant in precipitum, & iniquos retrahebant
a Penitentia: dicebentes utrique, Pax, pax, cum non esset pax.

Inst. Ergo juxta nos ipsos requiritur ut ante absolutionem defeat quis 169
peccatum suum, illudque humiliiter confiteatur. Atqui & dolor ille, &
ipsa confessio quoddam sunt initium satisfactionis. Id autem & nihil
aliud exigit Quenellius in propos. 87. Ita idem Hexaplista.

Resp. Nemini unquam sanæ mentis venisse in animum ut absolviri pos-
set, qui nec doluerit peccatum, nec hamiliter deposituerit. Verum id
adeo notum est omnibus, ut ridiculus sit qui emphaticè hoc docere
voluerit. Aliam esse Novanglicianorum erga Laicos & probatoris vita
Moniales sententiam & praxim, nemo nisi rudis ignorat. Sed de his
qua rectificare durum est, vide Tract. Theolog. pag. 51. & seq.

Objic. 2. SS. PP. multa docent quæ cum opinione nostra comparari ne-
queant. Namirum docent 1. absolutionem esse mercedem, satisfac-
tionem vero pretium quo reddituntur peccata, & debitum expungit. Sit
Pet.

- Tertullianus Lib. de Penit. Cap. 6. *Quam iniquum Penitentiam non admittere, & veniam delictorum sustinere, seu expectare: hoc est pretium non exhibere, & ad mercedem manum emittere.* Idem tradunt Cyprianus & Ambrosius supra adduci n. 26. & 27. Atqui pretium ex natura rei mercenariae, & solutio remissionem debiti procedere debent.
172. Docent 2. concessionem venia ante Penitentiam divinae legi, & Penitentiae institutioni profus adverfari. Sic Cyprianus Tract. de lapsis: *Contra Domini ac Dei legem temeritate quorundam laxatur incantus, seu, ut Epist. 10. loquitur, ante actum Penitentiam, communicatio. Irita & falsa pax, periculosa dantibus, & nihil accipientibus profutura.*
173. Docent 3. eos tantum a Sacerdotibus rite absolviri, quos a Deo veniam obtinuisse presumi possit. Tunc enim ait Gregorius Mag. Hom. 26. in Evang. *vera est absolutio praesidentis, cum eterni arbitrium sequitur iudicis.* Atqui docent similius eos tantum a Deo jam absolvitis presumi posse, qui altius sumum de peccatis dolorem per dignos Penitentias fructus comprehendaverint. Sic Augustinus Enchir. Cap. 65. *Quia plerunque dolor alterius cordis occultus est alteri, neque in diuorum nostrorum per verba vel quecumque alia signa procedit .... recte constituantur .... tempora Penitentiae: ut fiat etiam fatis Ecclesia in qua remittuntur peccata.* Sic idem S. Gregorius Lib. 6. in 1. Reg. Cap. 2. n. 33. *Tunc bene conversum peccatum cernimus, cum digna afflictionis auctoritate delera nititur, quod loquendo constituitur.*
174. Docent 4. incertam admodum esse absolutionem quae fideliter datur obimpedens mortis periculum. Unde Augustinus Serm. 393, alias Homil. 4t. inter 50. *Agens Penitentiam ad ultimum, & reconciliatus, si securus hinc exit, ego non sum fecurus.* Atque hinc qui ex imminente tantum morte absolti fuerant, ad eum, si convalecerent, Penitentie remittebant gradum, in quo erant ante morbum; ubi liquebat ex Concilio Niceno I. Can. 13. Carthaginensi IV. Can. 78. Araucano Can. 3. &c. Atqui horum nulla est ratio, nisi quod summopere dubia vel nulla haberetur absolutione omnis ante plenam satisfactionem concessa. Ergo.
175. Resp. ad 1. dist. Docent Patres satisfactionem aliquam praire debere absolutioni a culpa peccati, C. satisfactionem a Sacerdote impostam, Subd. praire debere absolutioni a pena temporali, C. absolutioni a peccatis, iterum dist. praire debere cum ita iubet Ecclesia lex atque disciplina, C. necessario & ex ipsa Christi constitutione, N. Ut appareat an sensus noster a Patrum sensu discepatur, videndum quid illi, quid nos doceamus. Docent itaque 1. neminem a peccatorum culpis absolviri posse, nisi iram Dei pravia satisfactione lenire incipiat: Id & nos docemus, qui fatemur neminem nisi iusto peccati dolore commotum, & rite confituum absolviri posse. Utrumque autem quedam est nec minima satisfactione. Docent 2. neminem a temporali pena absolviri nisi ex pravia satisfactione, que ad Sacramentum referatur. Id & nos concedimus, quibus persuasum est in purgatoriis ignibus diluti, quidquid in terris expunctum non fuerit. Docent 3. in satisfactione explende modo sequendas esse Ecclesie leges; ita ut absolutioni praire debeat satisfactio, quoties id legitima constitutum fuerit auctoritate; prout forte sanctum est occasione Deciane persecutionis: Et id quoque ultra fatebimur. Verum nihil inde contra nos, nisi ex Patribus proberbit eorum qui semel graviter

lapsi fuerint, neminem, nisi contra Christi legem, posse reconciliari, aut unquam fuisse reconciliatum, sine previa satisfactione; prouinde SS. Ecclesie Doctores, Confessores, Virgines, quibus lethale dubium admissum se contigerit, nulquam vel celebrasse, vel ad sacram synaxim accessisse, nisi post impluere ante absolutionem pensum satisfactionis. Id autem cum Morino rejicimus, immo ridiculum arbitramur.

Ad 2. dist. pene ut statim: docent venia concessionem ante Penitentiam quamcumque adverfari legi divinae, C. ante Penitentiam sacramentalem, vel potius canonicaem de qua loquuntur. Subd. adverfari legi divinae quantum ad graviora crimina, & quidem latius sumpto divinae legis vocabulo, C. fecus, N. Itaque Cyprianus & alii ut plurimum Patres tantummodo inequum lapsos, qui ob Libellos Martyrum, licet vix ac ne vix quidem Penitentes, in omnia Confessorum jura restituimus moliebantur. Ergo nihil inde quoad eos, qui graviter quidem, sed minus graviter lapsi erant. Quod autem dicit S. Martyr, reconciliationem hanc divinam legi adversam esse, sub aliquo respectu strikte verum est, sub aliquo autem emolliri debet. Verum quidem est, si de precipiti & inconsiderata reconciliatione sermo sit: *hane enim reprobat lex divina.* At emolliri debet, si eo sensu intelligatur quod vetet lex Christi, ne quis ante canonicanam Penitentiam reconcilietur: quia aliqui Cyprianus ipse divinam legem in causis supra num. 164, recensitis violaverunt. Quapropter, ait Tournelys, benigne exponi debet Cyprianus, pro more SS. Patribus familiari, qui quam vindicant aevi sui disciplinam, divinae institutioni congruam esse demonstrare conantur. Unde de sollemni Penitentiis loquuntur, ut de aqua vino Eucharistico admiscenta, de communione sub duplice specie, de trina immersione baptismali, de quadragesimali jejuniu, quæ divina lege eo tantum sensu præcepta dici possunt, quod præcepta sint auctoritate Ecclesiastica, cui Christus, ut fidem insipiti obtemperandum esse mandavit.

Ad 3. dist. Docent eos tantum præsumi jam a Deo absolutos, 177 qui dolorem suum per dignos Penitentias fructus manifestaverint, ita ut fructus illi in vero ac sincero de peccatis dolore reponi possint, C. ita ut in Penitentia tantum publica reponantur, Subd. si quidem sermo sit de gravioribus peccatis, quibus Penitentia hac regle ab Ecclesia constituta erat, C. si de omnibus omnino mortalibus peccatis agatur, N. Solutio patet ex supra dictis, & plenus ex dicendis.

Ad 4. dist. Dubia erat, (non tamen nulla reputabatur, aliqui sine sacrilegio dari non potuerint) absolutione ante satisfactionem, quia dubit erant, ut & nunc sunt, dispositiones hominis, qui in extremo tantum agone ad Sacramenta recurrit, C. Dubia erat, præcise quia non præcessisset satisfactione, N. Semper in Ecclesia vereri fuit, ne ut loquitur Casarius, vel aliis quivis, Serm. post Augustinianos 255, alias 57. de tempore, *Penitentia, quæ a mortiente tantum petitur, ipsa moritur;* quia hunc tempore lapsus non delicti Penitentia, sed mortis uenientis ad monitio Sacraenta rogare compellit. At nemo est tamen qui cum per verba vel nutus ad Ecclesias claves recurrentem, hic una de causa rejiceret ausit, quod needum satisfacere Deo incepit. *Disperat enim de cle-*

T. 2. mentia Dei, ait Celestius I. qui eum ad subveniendum morienti sufficeret; Conc. p. vel in momento, posse non credit. 1649. E.

Objic. 3. Theodoretus Lib. 4. heretic. Fabul. cap. 10. Audianos hinc redarguit, quod peccatores, statim post confessionem, absolverent. At qui idipsum nos fieri posse tradimus.

Repls. neg. maj. Non Audianos ex precipie culpar Theodoretus, quod statim a confessione absolventer peccatores, sed quod omnes indistincte, & nulla, contra Dei legem, injuncta satisfactione absolverent. En Theodoreti verba: *Duas in partes Libros sacros cum adulterini dividentes... & ordine hinc inde collocantes, inter hos subiecte transire unumquemque Penitentem, & peccata sua confiteri: deinde confessi dant veniam, non tempus ad Penitentiam definites, sicut Ecclesia leges praecepit.* Quis porro Catholicus non definit tempus ad Penitentiam?

CONCLUSIO V. Potest Confessarius interna & externa opera injungere Peccanti. At manifestam pro occultis peccatis Penitentiam indicere non potest: potest tamen pro publicis: servatis tamen consilii ac prudentiae legibus, quinque sunt partes.

180. Prob. 1. pars. Ideo opus internum non posset in Penitentiam injungi, quia non est sensibile, & materia Sacramenti debet esse sensibilis. At quia opus internum sufficiens est sensibile per acceptancem Penitentis, licet acceptatio haec non sit pars Sacramenti: sicut contrito sufficiens sit sensibilis per plantus & suspitia, quamvis non sint Penitentiae partes. Immo, ait Parisiensis Magister, commodius intelligitur, qua ratione non contrito sit pars Sacramenti a confessione distincta, si per gemitus, quam si per solam confessionem sensibili fieri dicatur.

Hinc confidetur Penitentis statu potest injungi pia meditatio de morte, de iudicio, praeceps autem de praesentia Dei. Sane haec orationis species est admodum medicinalis, & peccata in futurum potenter coerceret.

181. Prob. 2. pars: Jejunia enim, eleemosyna, precum aliquot recitatio, opera sunt exteriora. Hac autem imponi possunt, neque hinc Penitenti imminet periculum suspicione ac veluti infamia. Cum iustiores qui que & ex superfluis eleemosynam debeat, & frequentius jejunent quam peccatores: & quandoque aliquis pro alio Penitentiam faciat, sicut legitur in *vitis Patrum*, &c. S. Thom. ubi infra.

182. Quin &, ut obseruat Suarez dispu. 33. scđ. 7. quandoque in medicinalem Penitentiam imponi potest exterior actio unde sequatur suspicio vel notitia peccati: cum viari alter non potest relatus. Sic adigit potest qui in hac domo, vel in hoc officio peccat, ut ab eis recedat: quod si renuet, citra absolutionem dimittendus erit. Neque hic occurrit vel fractio sigilli: quia quidquid fit, totum sit ex consensu & voluntate Penitentis: vel onus contra idem sigillum, quasi consensus Penitentis per negandas absolutions communionem extorqueatur: *Quia, quod notandum, hac communio non tam a Confessario oritur, quam ex ipsa rei natura, qua hominem ab iis removet iubet, in quibus proximum ruine periculum incurrit. Unde debet eterque, Penitens scilicet & Confessarius, naturali officio, hic si non pricipiat, ille si non exceptatur, quod per se solum debuerat exequi. Atque hinc non revelat Sacerdos, sed prodit se Penitens ut sua obligationi satisfaciat.*

Prob.

Prob. 3. pars, tum ex Rituali Romano, ubi hec: *Pro peccatis occultis 183 quantu[m] gravibus manifestam Penitentiam non imponat: tum quia humiustmodi satisfactio & Penitentem rationabiliter invitum denotaret probro; & criminis foret improportionata.*

Prob. 4. pars, tum ex longa Traditione quam dabit Morinus Lib. 7. 184 cap. 4. & seq. vel Witassius pag. 762. &c. qui tamen statuit ut necessariuin, quod deinceps se tantum optare profiteatur; tum ex his Tridentini verbis Ses. 24. cap. 8. *Ap[osto]lus monet publice peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publice & in multorum conspectu crimini commissum fuerit, unde alios scandalis offensos commotisque fuisse novi sit dubitandum: huic condignam pro modo culpas Penitentiam publice injungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, sua emendationis testimonio ad rectam revocet vitam; Episcopus tamen publice hoc Penitentiae genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire. Itud antem Decretum eo maioris in Gallia momenti esse debet, quod a Legatis Caroli IX. Francorum Regis, ejusdem Principis iustu, postulatum fuerit.*

Et vero exigit ius naturale, ut quisque quod dederit scandalum 185 reficiat. Ergo qui contra fidem vel bonos mores palam blasphemavit, oppositum loquendi genus iniure debet. Qui exercebat uferas, ab iis desistere & refitare abla. Qui amasiam invidebat, fugere ab ea ut a facie colubri. Qui labem alterius nominis calumniose impigerat, dicta retractare. Qui vetitis cibis usus est per Quadragesimam, si potest, abstiner a carnisbus, &c. Ut qui scandalum passi fuerant, videntes novissima Penitentia contraria prioribus, glorificant Patrem qui in celis est. Neque tunc Sacerdos revelat confessionem, talem Penitentiam injungendo, sed ipse Penitens exequendo Penitentiam, non peccatum, quod publicum erat, sed confessionem a se factam manifestat; ait Sanctus Thomas quest. 28. artic. 1. ad r.

An vero Penitentia publica ex vi hujus Tribunalis imponi dicenda sit, an ex vi talis peccati, quantum est a tua cogimur abstinere.

Prob. 5. pars ex S. Thoma ead. quæst. art. 3. ad 3. ubi sic sanctus & 186 prudens Doctor: *Magna peccata indigent magis cautela ad sui curationem; & ideo injunctio Penitentia sollemnitas, que non nisi pro gravissimis peccatis fit, sibi Episcopo reservatur: idem tradit Concilium Rothomag. ann. 1074. cap. 8. Hinc potestatis suis fines transgredetur Parochus, qui sine consilio & auctoritate Episcopi Penitentiam præcipitet cum aliqua sollemnitate agendam, pura stando ad Ecclesias foras cum cereo accenso, sequendo Procesionem midis pedibus, &c. quapropter servandum a Pastoribus id Conventus apud Melodunum habiti ann. 1579. Tirol. 35. Parochi, si quis blasphematos repenerint, adulteros, concubinarios, aut a connubio disjunctos, feneratores, aut alios nefari sceleris inquinatos, eorum nomina, ad Synodus venientes, ad Episcopum, (vel ut ait Concilium Narbonense an. 1609. cap. 32. ad Promotorem) deferant, ut qua via sororum medendum sit morbis, in Synodo maturè propideatur. Quod si præcipiat Confessarius ut Penitens Sacramentum vel ad infirmos delatum sequeatur, vel in Ecclesia visitet; vel infirmis ministraret in Hospitalibus, &c.*

aut iisdem elemosynas eroget, &c. nihil profecto merebitur vituperii. Hac nempe frequentius faciunt pii, quam peccatores.

CONCLUSIO VI. Satis est ut Confessarius Penitentiam determinet, tum quod materiam, tum quod tempus.

187. **Prob. 1.** pars, tum quia determinata satisfactio libertius & attentius impletur, quam quae generaliter prescripta fuerit. Tum quia si Confessarius omnes v. g. orationes, jejunia, aut elemosynas hujus anni vel mensis in satisfactione inpingat, vel intelligere opera aliunde præcepta; & id supra diximus non debere passim fieri; vel opera libera, & id multiplici obnoxio est incommodo; quia vel nulla occurrit ad multis tempus occasio jejunii, aut elemosynæ; & sic diu protrahetur satisfactionio, & forte ad tempus peccati: vel occurrit utriusque occasio frequentior, quam ut omnia ex quodam rigore impletantur, quo adimpleri debent & solent Penitentia sacramentales.

188. **Laudo tamen,** ait Henno pag. 214. piam Confessariorum proximam, qui impotitis certis operibus particularibus, elevant a satisfactione sacramentalem omnis opera bona certo tempore peragant. Neque nos proximam hanc a pio viro propositam improbamus. Sed quia dubium est ex dictis n. 117. & 144. an vim illam habeant verba haec: *Quidquid boni feceris, erit id in ipsa satisfactionis impositione efficiendum.*

189. **Prob. 2.** pars, quia ut monet Habertus, cum Penitentia ad certum tempus determinata non est, postmodum harent plerumque & anxiis sunt Penitentes, an hoc ad totum vice sue tempus injuncta sit. Neque cum res a Sacerdotis intentione tota pendaat, ab alio Confessario quidpiam ea de re edoceri possint. Ceterum, ait idem Doctor pag. 375. *vix aut nunquam injungat Confessarius Penitentiam ad totum tempus vite propter voluntatis humana infibilitatem.*

CONCLUSIO VII. Postea satisfactio imponi ante vel statim post absolutionem.

190. **Prob.** quia utrolibet modo censetur moraliter aliis Sacramenti partibus conjungi, & cum iis ad perfectionem illius concurreat. Satis tamen ante absolutionem injungitur, tum quia sic materia expressius supponitur forma; tum & magis quia Sacerdos absolvere non debet, nisi quem novit dispositum ad dignos Penitentias fructus. Atqui piam hanc Penitentis dispositionem non melius deprehendit, quam cum Penitens congruam satisfactionem acceptat.

CANONES POENITENTIALES.

Extant Canones hi plerique ad calcem Decreti Gratianæ: eosque sed mutato ordine refert S. Carolus Borrom. in fine instructionis de Peñitentia. Non omnes referuntur, sed illos tantum quorum frequentior occurrit materia: neque ut hi legem faciant sequendam adamassum; sed ut peccati gravitatem ad pondus Sanctorum astiment Sacerdotes; & Penitentiam oculis subiiciant, quibus, dimissâ etiam culpa, obnoxii sint penit. quas dubio proculnon effigunt, nisi aqua satisfactione judicium Dei præveniant. Sunt enim certa haec duo; nec Ecclesiæ graviores olim impossiles penas, quam peccata mererentur; nec Deum apud quem non

non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, minores nunc hodie penas exigere, quam olim repetierunt; adeoque compenari debere id quod prudens Confessarius injungere non audet, ne territus Penitens animum defondateat. En ergo quandam veluti horum Canonum appendicem, qualis jam circumferri solet.

CILCA I. DECALOGI PRÆCEPTUM.

I. Qui a fide desicerit, si intimo summoque prævaricationis sua dolore af- 191 fatus ad Ecclesiam redierit, Penitentiam ager annis decem.

II. Qui auguris & divinationibus servierit, quive incantationes diabolicas fecerit, penitens erit annos septem.

III. Qui Magos confulerit, quive eos domum suam induxerit, aliquid arte magica inquirandi causa, confulerit, peniteat annos quinque.

IV. Qui ligaturas aut fascinationes fecerit, penitens erit annos duos.

V. Relicpicias farta in astrolobio, peniteat annis duobus.

VI. Si qui Clericus aut Monachus, postquam Deo vocerit, ad seculum re-

dierit, Penitentiam ager annos decem, quorum tres in pane & aqua.

CIRCA II. PRÆCEPTUM.

VII. Quicumque sciens pejeraverit, quadraginta dies in pane & aqua, & 192 sequentes annos peniteat, & numquam fit sine Penitentia; & numquam in testimonium recipiat: & post hec Communionem percipiat.

VIII. Qui perjurium in Ecclesiæ fecerit, Penitentiam ager annos decem.

IX. Si quis per capillum Dei aut per ejus caput juraverit, si femei nesciens fecerit, penitens aqua & pane septem dies vicitur: Si secundo ac tertio monitus idem fecerit, dies quindecim.

X. Si quis se jurando obstinaret ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo reconciliet, in Penitentia erit diebus quadraginta cum pane & aqua, per annum a sacra Communione segregatus: ad caritatem vero celeriter redeat.

XI. Si quis Deum vel B. Marianum Virginem, vel aliquem Sanctum publice blasphemaverit, praे foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem in manifesto dum Misserum sollemnia aguntur, sicut ultimisque ex illis die, sine pallio & calceamentis, ligatus corrigia circa collum; septemque precedentibus Feris sextis, in pane & aqua jejunet, Ecclesiæ nullo modo tunc ingressurus. Singulis autem septem illis diebus Dominicis tres, aut duos, aut unum pauperem patcat, si potest: alioquin alia Penitentia officiatur: Recusans, Ecclesiæ ingredi interdicatur; in obitu, Ecclesiastica careat sepulchra. Dives a Magistratu mulctetur pana solidorum quadraginta, alioquin triginta, seu viginti.

CIRCA III. PRÆCEPTUM.

XII. Qui opus aliquod servile die Dominico festivo fecerit, Penitentiam 193 ager tres dies in pane & aqua.

XIII. Qui die Dominicæ vœlaverit, dies septem Penitentiam ager.

XIV. Si quis ante Ecclesiæ; vel die festo, salatrices, quas ballationes vocant, fecerit, emendationem pollicitus, Penitentiam ager tribus annis.

XV. Si quis pranfus Misericordia interfuerit, penitentis erit dies tres in pane & aqua;
XVI. Si quis in Ecclesia confabulatur, cum divina sunt, penitentis erit dies decem in pane & aqua.

XVII. Si quis jejania sancta Ecclesia indicta violaverit, Penitentiam ager dies viginti in pane & aqua.

XVIII. Qui in Quadragesima jejunium violaverit pro uno die, Penitentiam ager dies septem.

XIX. In Quadragesima carne vescens sine inevitabili necessitate, in Pascha non communicet.

XX. Si quis jejunium quatuor Temporibus non custodierit, penitentis erit dies quadragesima in pane & aqua.

XXI. Qui neglexerit in quatuor his sollemnitatibus, die Coenae Domini, in Pascha, Pentecoste, & in Natali Domini, sacram communionem sumere, ager Penitentiam in pane & aqua dies viginti.

CIRCA IV. PRÆCEPTUM.

194 XXII. Qui parentibus maledixerit, quadragesima dies penitentis sit in pane & aqua.

XXIII. Qui parentes injuria afficerit, tres annos.

XXIV. Qui percusserit, annos septem.

XXV. Si quis contra Episcopum, Pastorem & patrem suum insurrexerit, uno in loco, Monasterio Penitentiam ager omnibus diebus vite sue. Eadem Penitentia officiatur, qui contra Presbyterum.

XXVI. Si quis in eo conspiraverit, ut Episcopi sui, aut Ministrorum eius vel Parochi sui doctrinam vel precepta irrideat, vel subsanet, ager in pane & aqua Penitentiam dies quadragesima.

CIRCA V. PRÆCEPTUM.

195 XXVII. Qui Presbyterum occiderit, quinque annis ab ingressu Ecclesia arcebatur, decem annis non communicabit, & numquam erit sine Penitentia.

XXVIII. Qui patrem aut matrem, fratrem aut sororem occiderit, toto vita sua tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi obitu: abstineat caro & vino dum vixerit, jejunet secunda & quarta & sexta Feria.

XXIX. Qui celeris occidendi causa filium necarit, Penitentiam ager decem annos.

XXX. Si qua mulier sponte abortum fecerit, Penitentiam ager annos tres: si nolens, Quadragesimas tres. Et in alio Canone: Mulier partum suum perdens voluntarie ante quadragesima dies, penitentis erit annus: si vero post quadragesima dies, annos tres: si postquam editus est in lucem, tamquam homicida.

XXXI. Qui nolens filium opprimerit, Penitentiam ager dies quadragesima in pane & aqua, oleribus & leguminibus: abstineat ab uxore dies totidem. Deinde penitentis erit tres annos per legitimas Ferias: tres præterea Quadragesimas in anno observabit.

XXXII. Si filius sine Confirmationis Sacramento moritur, parentes quorum negligencia id factum est, Penitentiam ager annos tres.

XXXIII. Si mulier maritum suum causa fornicationis occiderit, sacerdotum delinquat, & in Monasterio penitent.

XXXIV.

XXXIV. Si quis sponte hominem occiderit, ad januam Ecclesie semper evit, & in obitu communionem recipiet: Si casu necaverit, penitentiam ager annos septem: vel juxta Canonem alium, penitentis erit quadragesima dies in pane & aqua: Quinquennio communione præcabitur: a cibis abstinebit arbitrio Sacerdotis.

XXXV. Qui per iram subitanam aut per rixam hominem necaverit, Penitentiam ager annos tres.

XXXVI. Qui homicidiu[m] auctor fuerit ob consilium quod dedit, erit in Penitentia quadragesima dies in pane & aqua, cum septem sequentibus annis.

XXXVII. Si quis aliquem Vulneraverit, vel aliquod membris ei præcidevit, Penitentiam ager anno uno per legitimas Ferias.

XXXVIII. Si quis istum proximo dederit, nec nocuerit, tridui Penitentiam ager in pane & aqua.

XXXIX. Si quis fratri suo quem oderit, reconciliari non vult, tamdui in pane & aqua Penitentiam ager, quoad reconcilietur.

CIRCA VI. PRÆCEPTUM.

XL. Si Laicus solitus cum femina soluta concubuerit, penitentis erit annos tres: 196 & quanto sapientius, tanto majori Penitentia officiatur.

XLI. Vir solitus, si cum alterius uxore adulterium commiserit, Penitentiam ager annos septem, & mulier quinque.

XLII. Mulier solitus cum alterius marito adulterium patranc, Penitentia officiatur decimale illi quinquennali.

XLIII. Qui cum uxore sua turpiter concubuerit, penitentis erit quadragesima dies.

XLIV. Cum duabus sororibus fornicatus fuerit, aut filiam spiritualis violaverit, perpetuam Penitentiam ager.

XLV. Qui incestum alium non ita enormiter fecerit, septem, vel juxta Canones alios, decem, aut etiam quindecim penitebit.

XLVI. Qui Moniale violaverit, penitentis erit annis decem.

XLVII. Presbyter, si fornicationem admiserit, sponte confessus Penitentiam ager anno decem hoc modo: Tribus mensibus a ceteris remotas pane & aqua jejunabit, diebus autem festis modico vino, pifciculis & legumine utetur: facio induxit humi cubabit, diu nocte misericordiam Dei implorans. Deinde unum annum & sex menses in Penitentia, jejunante panis & aqua expelbit. præter festis dies, in quibus vino & sanguine, caeo, ovisque canonice uti poterit. Finito primo anno & dimidio factæ communionis particeps fiet, Psalmos in Choro ultimus canet, Officia minora geret.

XLVIII. Si que mulier certa diuine pigmento se obliniet, ut aliis viris placet, Penitentia officiatur annorum trium. Idem, si mulier habitu viri, aut vir habitu mulieris, faciem suam transformaverit.

XLIX. Qui turpiloquio, aspergente polluitur negligens, Penitentiam ager dies viginti.

L. Qui complexo femina vel oculo polluitur, Penitentiam ager dies triginta: Qui contactu invertereundo, tres menses.

LI. Quicunque lenocinium exercerit, Penitentiam ager annos duos per legitimas Ferias: & sacram communionem non accipiet nisi in fine.

- 197 LII. Qui furatus est aliquid de Ecclesiæ suppellecili vel thesauro, quod furatus est reddat, & tres carinas cum septem annis amnis paenitebit.
LIII. Qui sacras Reliquias furatus est, illis restituis septem carinas jejunabit.
LIV. Pecuniam Ecclesiasticam oblationes/ve qua Ecclesiæ facte sunt furata, penitentia erit annos septem.
LV. Qui decimanam sibi retinuerit aut dare neglexerit, quadruplum restituet, & Pœnitentiam ager dies viginti in pane & aqua.
LVI. Qui hospitalis dominus administrator aliquid de administratione substraverit, restituit quod abstulit, penitentia erit annos tres.
LVII. Qui pauperem opprimeret, penitentia erit dies triginta in pane & aqua.
LVIII. Clericus furium capitale faciens, septuaginta Pœnitentiam expedit; Laicus quinquennii.
LIX. Si quis furium de re minori fecerit, Pœnitentiam ager annum unum.
LX. Qui rem inventam non reddit, Pœnitentiam ager tamquam de furto.
LXI. Si quis usuras accipit, rapinam facit, Pœnitentiam ager annis tribus, statim in pane & aqua.

CIRCA VIII. PRÆCEPTUM.

- 198 LXII. Qui affirmavit verum esse quod falsum est, Pœnitentiam ager ut adulteri, ut homicidia, qui sponte id facinus admisit.
LXIII. Qui falso testimonio conseruit, penitentia erit annos quinque.
LXIV. Qui de proximo detraherit, falsumque in hoc dixerit, penitentia erit dies septuaginta in pane & aqua.
LXV. Qui concubitus manifesum fratri intulerit, diuturna expiabitur Pœnitentia pro modo peccati.
LXVI. Qui falsitatem fraudem in ponderibus & mensuris admisit, penitentia erit in pane & aqua dies viginti.
LXVII. Falsarius in pane & aqua Pœnitentiam ager quamvis vivet.

CIRCA IX. PRÆCEPTUM.

- 199 LXVIII. Rem alienam nefarie concupiscens, avarusque, penitentia erit annis tribus.
LXIX. Qui alienafurari concupiscit, furum est; qui item aliena rapere cupit, rapina est; qui rui Ecclesiæ furari appetit, sacrilegum est: ideo cum nefarie concupiscendo graviter peccet, ut peccatum mortali, Pœnitentiam ager Sacerdotis arbitrii.
LXX. Qui rem aliquam proximi pretiosam invenire cupit, ut ilam sibi reineat, mortale peccatum concipit, cuius Pœnitentiam ager, ut dictum est de furto.

CIRCA X. PRÆCEPTUM.

- 200 LXXI. Si quis concupiscit forniciari, si Episcopus, penitentia erit annos septem; si Presbyter, quinque; si Diaconus vel Monachus, tres, e quibus unum in pane & aqua si Clericus aut Laicus, annos duos.
LXXII. Si quis in sonis ex immundo defidio polluitur, surget & cantet septem Psalmos Pœnitentia, & dies triginta pœnitentia.

A R.

De Satisfactione ex parte Pœnitentis.

UT potissimum que ad hanc materiam spectant difficultates solvantur, videndum 1. an Pœnitens satisfactionem sibi injunctam acceptare; 2. an, & sub qua culpa, & quando adimplere tenetur; 3. an non eius commutationem vel facere per se ipsum, vel ab eodem, aut alio Sacerdote obtinere possit, &c.

Conclusio I. Pœnitens satisfactionem tum mere pœnalem, tum & medicinalem acceptare tenetur, modo æquitati & rationi congruum.

Prob. 1. pars, quia jam, ut a Medina & paucis aliis factum est, citra 201 temeritatem, ut vult Suares, vel periculum fidei, ut aliis placet, negari non potest. Prob. inquit ex Tridentino Sess. 14. Cap. 8. obi. docent Patres, concessas esse Pœnitentis Ministris claves, non tantum ad novæ vite cœfodiā & infirmatis medicamentum, sed etiam ad præteriorum peccatorum vindictam atque castigationem. Atqui inanis foret tanta hac clavum potestas, si Pœnitens satisfactionem sibi per eas injunctam pro nutu abnuere posset.

Confirm. tum quia Sacerdos Pœnitentiam indicere debet, ut integrum 202 faciat Sacramentum. Ergo & Pœnitens eadem de causa acceptare. Tum quia teneur reus judicii æquam sententiam ferenti obtemperare. Sacerdos porro Pœnitentiam indicit, ut iudex. Tum demum, quia est & Fidelium omnium & Confessoriorumensus.

Prob. 2. pars, tum ex codem textu; tum quia major est Pœnitentia ut 203 medicinalis necessitas, quam ut simpliciter afflictiva, ut ex dictis liquet; tum quia est tantum ad peccati veniam sincere dispositus est, cui mores in melius commutare sincere propositum est. Atqui propositum hoc non habet, qui ex periti meriti præscripto necessaria ad hunc finem media recusat. Ergo.

Dixi, modo hoc æquitati & rationi congruat, seu, ut ajunt, imponatur 204 clavis non errante. Si enim vel nutriti aut infirmo jejunia, pauperi eleemosyna larga, uxori peregrinationes longe indicantur, ut hac non tenerentur implere, quia non possent, sic nec acceptare tenetur. Tunc tamen impotentia haec Confessoria aperienda erit, ut vel idoneam magis injungat, vel haec ab alio una cum absolutione requiratur. Verum extra quorundam Doctorum classem rare sunt Pœnitentia iusto graviores; forteque magis vel æque timendum a levioribus. Unde generatim moraliter statuendum teneri sub gravi Pœnitentem impositam sibi satisfactionem acceptare; & dicendum cum Maldonato contrariam opinionem esse falsissimam, & perniciosem Ecclesiæ, & contra totam antiquitatem. Hinc S. Thomas in 4. dist. 20. quast. 1. art. 2. Pœnitens, cui major condigno Pœnitentia injuncta est, tenetur eam expiere ex Sacerdotis injunctione, qui non solum debitum penitentia confiderat, sed peccato remedium adhibet. Vide Pontas V. Pœnit. enjunct. Cal. 14.

Obij. 1. Non magis tenetur Pœnitens acceptare Pœnitentiam, quam 205 Sacerdos injungere. Atqui is non tenetur; cum ex Florentino Pœnitentia secundum arbitrium Sacerdotis imponatur. Debet ergo haec & secundum arbitrium Pœnitentis acceptari.

M m 2   Resp.

Resp. ad 1. neg. min. Ad 2. que mera est Florentini Decreti pveratio, dico posse equidem Ministri hanc vel illam & multis feligere Penitentiam, quam ei prudenter suggesterit; at non ideo hunc plane libertum esse vel circa substantiam, vel penitus circa modum. Hinc S. Leo Epist. 129 alias 79. *Tempora penitulm*, *babita moderatione*, *constituenta sunt ius judicis*, non absolute quidem, sed prout conversorum animos proferens esse devotos; pariter etiam habens atatis femoris intutum, & periculorum querendumque, aut agitundinis respiciens necessitates.

206 Inst. Cui liberum est ut in hoc vel in altero satisfaciat, potest non acceptare Penitentiam, vi cuius jam nunc satisfacere cogitur. Atqui liberum est Penitenti .... Nimirum facultas in hac vita satisfaciendi est privilegium. Sed cuilibet liberum est privilegio renuntiandi.

207 Resp. neg. min. Quia si forte in venialibus locum habet, at non in capitalibus delictis: hac enim & Tribunal Penitentia subjici debent, & conlequenter sententiam ejus subire. Unde privilegium hic vel illuc satisfaciendi, non omnino parum est, qualia sunt que intuitu meriti conceduntur; sed mixtum iustitia & precepto jam nunc satisfaciendi. Et vero an sincere contritus fuerit, qui nullum voluntarie satisfaciendi prospectum haberuit? An pie & Christiane se dilexerit, qui gravissimas aletaria vita penas multo levorius praesentis redimere nolit?

208 Objec. 2. Non aliter ligare potest Sacerdos, quam solvere. Atqui non nisi volentem solvere potest.

209 Resp. neg. maj. Etsi enim invitum solvere non potest Sacerdos, quia invitum ad Tribunal suum trahere nequit: potest tamen invitum, & quoad culpam & quoad penam ligare; quia statim ut obtulit se Tribunal eius, ejus sententiam subire tenetur.

210 Saltem, inquies, excusatib[us] Penitentis, qui Confessorem alium adire volet.

211 Resp. licetum quidem esse Penitenti ante confessionem adire quem volunt. At postquam huic jam se subiectit, non potest sine iusta causa ab eo recedere: quia nec imperfectum Sacramentum relinqueret, nec justum illius, cui jam te subjecerit, sententiam detrectare licetum est: ita Antonius. Mihi, ut aliis Sacerdos adiri possit, idonea ex ratione videntur, si prior vix aut nihil interroget, cum opus est; si morofus sit & impatiens; siunctione qui moveat, desistit; si qua doctiores alii gravia judicant, pro minutis habeat. Idem erit a fortiori si prohibitos Libros suaferit, si avertat a fide, &c. Non video tamen moris esse ut a novo Confessario multum fatigentur, qui priore suum deferant; seu quia id confessionis libertati, quia summa esse debet, adversatur; seu quia utilius esse soleat ministerium Confessarii, cui libentiori animo se submittit Penitens. Unde etiam qui nullos laboris sui successus videt, non equidem cogere, sed precari potest Penitentem, ut alium sibi profundrum magis inquirat. In his tamen caute procedendum tum ex parte Confessarii, tum ex parte Penitentis. Prudens Hugo hæc tantum dicere audeat disp. 27. u. 77. Probabile mihi est, posse Penitentem absque culpa mortali relinquare confessionem ante abolutionem habitam, quia nolit subire talen Penitentiam; quod indicat Suarez, & amplectitur Coninch, &c.

CONCLUSIO II. Tenetur Penitens sub mortali gravem pro gravibus impos-

impositam Penitentiam adimplere. Immo male sibi consulit, qui levem etiam, seu pro venitalibus, seu pro mortalibus olim dimisisti, non exequitur.

Prob. 1. pars. 1. ex Concilio Lateran. ibi. *Omnia peccata sua confiteatur fideliter, & injunctam sibi Penitentiam fulget pro viribus adimplere*. Sed qui aliquid præstare teneret, per le ad id obligatur sub mortali, si res gravis he.

2. ex Concilio Trid. Sess. 14. ubi satisfactio dicitur esse pars Sacramenti, nimirum integrans, & ad perfectam delictorum remissionem necessaria. Atqui Penitens, utpote qui ad Sacramentum concurrat, & effectum ejus pro viribus procurare tenetur, tenetur & integratatem Sacramenti servare, &c. Jam vero materia hæc de se gravis est, ut quæ ad Religionem & justitiam pertineat.

3. Tenetur subditus quilibet Superiori rem gravem graviter precipienti obtemperare. Sed Penitens se per confessionem Rei instar subjecit Sacerdoti. Sacerdos vero graviter imponere censetur rem gravem, tum ex parte materie seu rei ipsius, tum ex impositionis radicibus, que sunt grava peccata. Ergo.

Prob. 2. pars. Quia non convenient Theologi an omissione Penitentie levis a mortali vicerit. Afferunt plures, quia omissione hæc, licet Sacramentum integritate sua privet; quia tamen in materia levi, gravem ei injuriam non irrogat. Immo, apud Suarez disp. 38. fect. 7. n. 5. & alii non pauci, si gravis pro levius indicta fuerit satisfactio, non ideo tam omisso ejus grava peccatum induceret; quia sicut legislator in materia gravi leviter tantum obligare potest; sic & Confessarius in materia libera, quam nec clavibus subjecere, nec graviter dolere tenetur Penitens, censetur gravem obligationem imponere nolle. Quia nec hanc a Christo potestate accepisse videatur; ne in anima ruinam cedar, quod in pleniorum ejus vitam concessionem fuerit.

Contra hanc tamen opinantur alii, & docent 1. cum Hugo disp. 25. n. 216 74. omissionem Penitentie gravis, quale est jejuniū, pro levius etiam peccatis injuncta, non esse immunit a letali; tum quia obligatio eam adimplendi oritur a potestate judicis, & est in materia gravi, & preceptis capaci; tum quia si quis ad satisfaciendum pro venitalibus suis soverit jejuniū, ad illud graviter obligabitur; tum quia potest Penitens ex re etiam libera graviter obligari: alioquin ut nec sub veniali quidam Penitentiam teneretur: quod nemo dicere auffit.

Docent 2. contra eundem Hugo graviter peccati etiam Penitentia tantum levis & pro levius imposita omittatur, etiam sine scandalo & contemptu: quia, inquit cum Simoneto pag. 299. gravem inuriat Sacramento injuriam, qui ipsum complemento suo substantiale voluntarie privat. Patent tamen iidem leviter peccari, si levis tantum Penitentia pars omisita fuerit.

Jam vero in hac tanta Theologorum dissensione, ubi forte soli Deo notum est, quæ pars prævaleat, pessime sibi consulit, qui in re aliquin leviter certa incertis non præponit. Ergo.

Cavendum tamen ne statim mortalis redargatur, qui vel levem totani, vel leviem tantum gravis Penitentia partem, non ex contemptu, Tournely Thol. Moral. Tom. VI. M m 3 fed

550 TRACTAT. DE POENITENTIA PARS II.

sed ex negligenti primum, tum, deinceps, ut fieri solet, ex obliuione
pratermisiter. Is enim, et si forte graviter ratione materiae deliquerit, a gravi
tamen excusabili propter bonam fidem, que in rebus admodum dubiis
turbari non debet, nisi, quod rurum est, in iis peccetur ex habita.

C O N C L U S I O . II. Tenetur Penitentis Penitentiam exequi tempore per
Confessarium prefuturo, si quod determinatum fuerit: sive autem qua
primum moraliter. Brevis tamen ad dies aliquot dilatio grave peccatum
communiter non inducit.

219 Prob. 1. pars, quia temporis circumstantia includitur in precepto. Unde
cui iustitia est ut vel Feria V. jejunet in honorem Passions, vel Sabba-
to Coronam B. Virginis recitet; vel singulis mensibus sime confiteatur,
debet huc prout injuncta sunt exequi: prohibe nec anticipare, nec dif-
fere, nisi gravis & improvisa necessitas contrarium exigat; tunc enim
ex presumpto Directoris consensu, aliis dicendum.

220 Prob. 2. pars, tum quia ea est legum sicut & votorum conditio, ut cum
iis nullum est proximum tempus, quamprimum moraliter impleri debeat;
tum quia Sacraementa integritas, ratio debita satisfactionis ac medicina,
demoni iusta Confessarii intentio promptam executionem postulant.

221 Prob. 3. pars, tum ex communiori Theologorum sensu; tum quia ali-
quot dierum mora, nec Deo gravein injuriam, nec Penitenti damnum
grave inferit.

222 Sicut tamen qui Religionis ingressum vovit, quo plus differt, eo mi-
nus reddit Deo, cuius obsequio totum vitæ tempus spondit: sic &
ali quando cum proportione dicendum de Penitentia. Ratio est quia in
utroque casu dijatio materiam debiti immittit.

223 Pari de causa si vel ad horam unam differens, gravi se tentationis,
aut alterius peccati periculo exponat; graviter reum se faciet ex levi
etiam dilatione. Proh! quantis se anxietatibus subducunt, qui ut filii do-
ciles admissum spirituali Patri obsecuntur.

C O N C L U S I O . IV. Non potest Penitentis satisfactionem sibi in iunctam,
natu proprio in aliquid etiam melius commutare. Potest tamen idem
vel alter Confessarius Penitentiam in aliquid etiam minus aliquando
mutare, sed non extra Tribunalum Penitentie.

224 Prob. 1. pars contra Laurentium Portel & alios paucos; 1. quia Sacra-
mentalis Penitentia, utpote judicialis actus, actus est iurisdictionis.
Atqui iurisdictionis actus, quia talis, est a Superiori: Penitentis autem
sui superior effe non potest.

225 2. Ideo censet Villalobos satisfactionem a Penitente in aliquid melius
mutari posse, quia Sacerdos in id contentire presumitur ob majus quod
unice intendit Penitentis bonum. Atqui ratio hæc & periculosa est, &
nulla. Periculosa quidem, quia quotidie sub majoris praetextu commuta-
rentur satisfactions, nec dubium quin sape in minus utilia: cum sagax
Director melius novit quae bona sint Penitenti, quam Penitens ipse.
Nulla vero: si enim mutare possit: Penitentis satisfactionem in melius
bonum, poterit etiam Fidelis res sibi ab Ecclesia praecipitas in aliquid
evidenter melius commutare. Neque enim maior est Sacerdotis in indi-
cenda satisfactione potest, quam Ecclesie in imponendas praecipitas.
Atqui fallum consequens. Ut enim bene Hugo ibid. num. 97. præcipit
Eccle-

CAP. VI. DE SATISFACTIONE.

551

Ecclesia jejunium ad macerationem carnis, & auditionem Missæ ad cul-
tum Dei. Atqui nemo dicit posse quicquam ex presumpto Ecclesiæ
conlenti, jejunio substituere acerimi cibici usum; vel Sacro receptionem
Eucharistie. Licet ut cibicio gravius affligitur corpus, sic & Eucharis-
tix usi Deus longe magis colatur. Ergo.

3. Cum Jubilæi gratiam indulget Pontifex iis qui certa opera præsti-
terint, nemo hac in alia etiam meliore commutare potest; quia illis non
alii operibus indulgentia suam alligavit Pontifex. Ergo a pari cum
certa opera ad satisfactionis rationem elevavit Confessarius; nemo pri-
vata sua auctoritate iisdem alia subrogare potest.

Prob. 2. pars ex sensu Confessorum, qui sapientia alias a prioribus fa-
tisfactiones injungunt, cum ex ea vel a Penitentis memoria excidere, vel
ab eo nonnisi admodum difficile, aut inutiliter, aut etiam periculose
adimplentur: ut liquet in usu discipline vel cibici, quæ quibusdam plus
nocere, quam prodelle reficiuntur.

Prob. 3. pars contra Domin. Soto, Victorem & alios quos referit &
sequitur Valsquez q.49. a.2. dub. 3. n.5. & 8. Prob. inquam, 1. quia Christus
Sacramentum hoc instituit ad animarum utilitatem. Atqui quandoque
exigit utilitas animæ, ut imposita ab uno Penitentia ab alio commute-
tur. Ergo legitime presumunt communionis hujus potestatem a Christo
Ministris suis concessam esse.

2. Judex id totum in eodem Tribunali potest, quod poterat alter cu-
jis vices gerit. Atqui poterat is qui Penitentiam indixit, eandem iustis
de causa commutare. Ergo id & alter potest: non enim prior succe-
dit ut inferior superiori, sed ut judex eadem quantum ad hoc potestate
præditus. Unde sicut secundum Episcopos impositam a decessore suo poe-
nam commutare vel moderari potest; sic & in praesenti.

Prob. 4. pars contra Valentium & Navarrum. Mutationis Penitentia est 230
actus judicialis. Atqui actus ille nonnisi audita causa fieri potest: hac
autem solum juridice auditur in Tribunalis. Minor pater: Major prob.
quia ad mutationem Penitentie, necessaria est ut pena prior (arque ideo
ex parte prior sententia) revocetur, & indicatur nova. Atqui novam
indicare penam est actus judicialis, proinde clavum. Ergo.

Objic. contra 1. part. Qui votum emisit, potest illud pro arbitrio mu-
tare in aliquid evidenter melius. Ergo cui jejunium impositum est, illud
in aliquid certo melius mutare potest.

Repf. neg. conseq. Disparitas est, 1. quod in Penitentia reus mutaret 232
sententiam judicis, & inferior preceptum superioris; quod nonnquam li-
cer. At in mutatione voti nihil tale contingit. 2. Satisfactione debet
esse sacramentalis, & operari ex opere operato; cuiusmodi non esset
quam sibi quicunque ad arbitrium præscriberet: in voto autem nihil est
huiuscmodi. 3. In casu voti idem est votus & commutans: non autem
ita fore in casu satisfactionis. 4. Cum voti obligatio oriatur ex pro-
missione rei Deo gratae, & gratior ei sit res subrogata, qui unam pro
alii solvit, non peccat adversus Religionem. At in re precepta condi-
gitas rei oritur ex voluntate Superioris, qui hanc rem exigit non aliam.
Ergo nec rei huic alia quicquam substitui potest: quia hic, si uspiam;
melior est obedientia quam victimæ.

M m 4

Ergo,